Huset med den vita fasaden och trappgaveln högst upp på högra sidan av gränden är Vindragarlagets hus i Gamla stan i Stockholm.

Köket på plan tre är nyinrett men har samma skåpuppställning som köksinredningen från 1970 hade. Inredningen kommer från Kvänum och har målats i kulören 40 procent guldockra med linoljefärg från Gysinge. Trägolvet är nytt, tidigare var här en spånskiva med kork-o-plast ovanpå.

ANNO 1630

NUTID MITT I HISTORIEN

Efter 23 år i bostadskön fick Andreas Ackerup drömkontraktet – en lägenhet i Gamla stan trots att han bara hade köplats 40. En minst sagt ovanlig bostad, nyrenoverad men med den gamla stilen kvar.

TEXT SOFIA MEURK FOTO PER MYREHED

– DEN HÄR LÄGENHETEN trillade bara över mig. Av en slump var jag plötsligt först i kön till Stora Hoparegränd 6 i Gamla stan i Stockholm, efter att ha börjat på plats nummer 40! Det var ju ingen tvekan efter visningen. Häftigare än så här kan man inte bo!

På första våningsplanet ligger Vindragarmuseet som ibland visas av Stockholms stadsmuseum, de övriga fyra våningsplanen på sammanlagt 124 kvadratmeter är Andreas privatbostad som nyligen renoverats av fastighetsbolaget Stadsholmen.

Stadsholmen förvaltar kulturhistoriskt intressanta bostadshus i Stockholm och bostäderna förmedlas via bostadsförmedlingen där de med längst kötid har chansen att få kontrakt på dessa, ofta unika, lägenheter.

– Det här har varit ett väldigt speciellt projekt. Med alla sina trappor och bara ett rum per plan, är lägenheten inte anpassad för alla. Det gjorde att flera av de köande tackade nej, berättar projektledare Ulrika Bask på Stadsholmen.

Den största förändringen i trapphuset gällde farstun till lägenheten. När man går in via den nyinsatta dörren direkt

Vedspisen är skön att elda i. Kyl och frys är integrerade. Grå socklar till de ockrafärgade skåpluckorna.

Innanfönstren sitter på plats inför höst- och vinterkylan. I de djupa fönsternischerna reflekteras ljuset vackert.

ovanför trappan på plan två ser man ett litet rum med eldstad rakt fram. Rummet var tidigare igensatt från farstun men både dörren och det fönster som förband detta lilla rum med trapphuset är nu upptagna igen. Eldstadsrummet fungerar nu som kapprum.

– När jag hade glöggbjudning var det där glöggen serverades. Verkligen effektfullt att kunna ha eld i spisen och ta emot gästerna här, säger Andreas.

DET MÄRKVÄRDIGASTE rummet är nog nuvarande vardagsrummet på plan två. I ena hörnet finns muralmålningen från husets första byggnadstid före 1603 (se faktaruta) och i taket är bjälkarna rikt dekorerade. Kalkstensgolvet togs fram vid renoveringen 1970.

– Jag har valt att inreda bland annat vardagsrummet med moderna möbler för att förstärka det gamla. Det är ett helt fantastiskt rum och alla som kommer hit baxnar över originaldetaljerna, säger Andreas.

Invändigt är alla ytskikt åtgärdade och all el utbytt. Däremot är planlösningen inte ändrad, utan tvärtom är till exempel köket på plan tre liknande det från 1970-talet. De väggar som togs ner på 70-talet är inte heller återställda. Det gör att köket är stort och upptar hela våningsplanet. Som gjort för stora middagar.

– Vi valde att sätta in ett kök med samma uppställning som det gamla 70-talsköket. Trägolvet är nytt, det låg spånskiva och kork-o-plast på golvet innan. Nu skuras golvet med linoljesåpa, berättar Ulrika Bask.

PÅ PLAN fyra ligger sovrum och badrum. Tätskiktet i badrummet är omgjort men för övrigt är rummet sig ganska likt så som det såg ut tidigare.

Stadsholmen tar ibland hjälp av sitt så kallade Kulturhusråd om det är känsliga frågor som ska avgöras.

Just i det här projektet diskuterades bland annat fasadens puts och kulör och eventuella planförändringar i lägenheten. Här finns toaletter och badrum på plan fyra och fem, frågan kom upp om en toalett närmare entrén. Det finns bland annat ett utrymme intill köket på plan tre som nu är skafferi men som kanske skulle kunna byggas om till WC.

– Efter dialog med Kulturhusrådet kom vi fram till att det faktiskt fungerat alldeles utmärkt hittills och därför ströks frågan om en entrénära toalett, berättar Ulrika Bask.

SOVRUMMETS papptak togs ner och under masoniten framträdde det gamla brädtaket som målades. På väggarna sitter tapeter som trycktes upp för detta rum efter ett mönster, nu döpt till Ingeborg, ritat av tapetmakare Johan Norman som var verksam i Gamla stan på 1700-talet.

Mellan fönstren ska det egentligen stå en kakelugn men den finns sedan länge i Stockholms stadsmuseums förråd och skulle ta för stor plats på bekostnad av möbleringen i

Plattgångjärn av pepparkakstyp från 1700-talet på dörren till vardagsrummet på plan två.

I trappan mellan plan två och tre finns smarta förvarings-utrymmen i de gamla trappskåpen. Sättstegen är renskrapade från tidigare tjock, grå färg. Till vänster ett tjockt rep att hålla sig i när man går i trappan.

Kalkstensgolvet togs fram vid en renovering 1970. Då restaurerades även bjälktaket och muralmålningent.

I dag används rummet som vardagsrum. ”Moderna möbler förstärker de historiska detaljerna.”

Badrummets handfat är snart 50 år. Badrumsskåpet kommer från Byggfabriken. I en igensatt dörrnisch till trapphuset finns tvättmaskin och torktumlare.

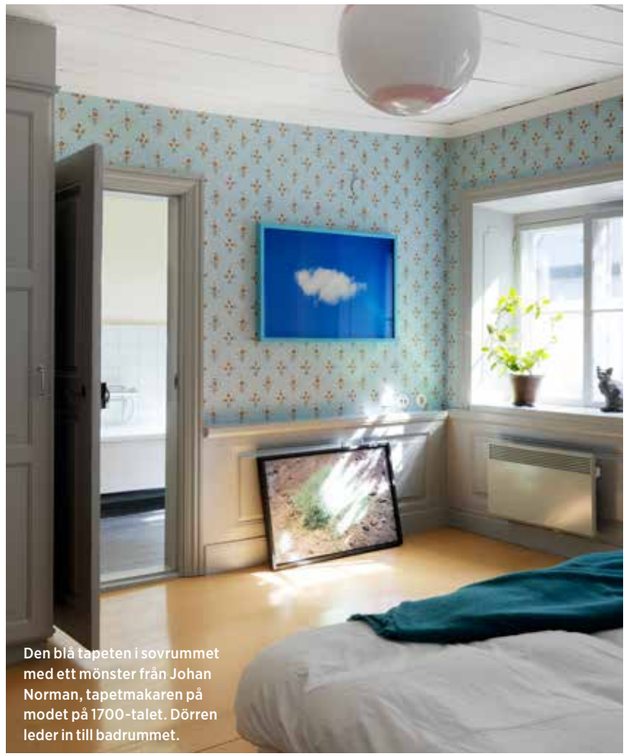

Den blå tapeten i sovrummet med ett mönster från Johan Norman, tapetmakaren på modet på 1700-talet. Dörren leder in till badrummet.

lägenheten. Dessutom är det osäkert om Stadsmuseet skulle vilja donera kakelugnen.

På plan fem var det råvind fram till 1970 års ombyggnad, då det inreddes ett sovrum här. Från sovrummets balkong ser man ut över Stora Hoparegränd och Saltsjön. Ett mindre badrum ligger vid trappan och intill vindsrummet finns en klädkammare som tidigare fungerat som gästrum.

Kallvinden nås via en lucka i taket ovanför trappan.

– Här på vinden har jag mitt arbetsrum, det är helt perfekt att kunna kombinera bostad och jobb så här. Jag försöker vara rädd om allt, jag förvaltar ju bara lägenheten för kommande generationer, säger Andreas. ◆

”På väggarna sitter tapeter som trycktes upp för detta rum efter ett mönster, nu döpt till Ingeborg, ritat av tapetmakare Johan Norman som var verksam i Gamla stan på 1700-talet.”

DET HÄR HAR SKETT

FASTIGHETEN är från 1630–40-talen. Då gjordes en omfattande ombyggnad av ett tidigare bostads- eller magasinshus från någon gång mellan sent 1500-tal och 1602.

NÄSTA större ombyggnad skedde 1747. Porten är efter den stenhuggare som bodde här då.

MELLAN 1818 och 1930 hade Vindragarlaget, det sista skrااmbetet i Sverige, sina lokaler här. Samfundet S:t Erik köpte fastigheten 1923 och fick ansvar för lokalerna och inventarierna.

BYGGNADEN restaurerades 1970 och återställdes då till bostad för en familj, precis som det var under 1600- och halva 1700-talet. Samtidigt upptäcktes en muralmålning i rummet på plan två. Målningen är från husets första byggnadstid, det vill säga före 1602.

HUSET är sedan 1992 klassat som byggnadsminne. År 2006, vid Vindragarlagets 400-årsjubileum, donerades det till Stockholms stad av Samfundet S:t Erik. När den förra hyresgästen flyttade 2010 beslöt Stadsholmen att låta göra stambyte och en helrenovering. Det som framför allt behövde göras var att dela av bostaden från museilokalerna och att uppgradera kök och badrum.

Sovrummets golv är målat i linoljefärg i kulören guldockra. Kakelugnen som hör till rummet finns i Stockholms stadsmuseums förråd.

I hela lägenheten sitter nya kontakter från Byggfabriken. Snickerierna är målade med linoljefärg i kulören NCS S 0500-N från Engwall & Claesson.

Den lilla dörren leder ut i trapphuset och den med kammarlåset går till badrummet. Däremellan platsbyggda garderober.

Portalen från 1747 med sandstensomfattning är tillverkad av dåvarande ägaren, stenhuggare Hans Hiortenberg. I mitten sitter ett emblem med hans namn, dåvarande fastighetsbeteckning och årtal. Träporten, liksom samtliga snickerier i fasaden, är målade med linoljefärg i brun obränd umbra från Ottossons färgmakeri. Byggnaden har kvar sitt äldre tomtnummer från 1747 som då var nummer 85 och står skrivet över porten. Det är ett av få hus i Gamla stan som har kvar siffran enligt 1729 års numrering. Reliefen ovanför portalen visar vindragarens arbetsredskap, stockkniv och sugare.

Flera seklers tramp i trappan med plansteg av kalksten har satt sina spår och ger huset karaktär. Ny brunmålad kulör under trappstegen.

Vindragarlaget skötte transport och tappning av vin och sprit. Här i samlingsrummet på plan ett står brännvinsskänken bakom disken och över bordet hänger ett porträtt av åldermannen Hedström. Lokalen har bevarats oförändrad och visas av Stockholms stadsmuseum.

”Sedan 2011 är fasaden vitfärgad efter decennier av felaktig röd kulör.”

Sedan 2011 är fasaden vitfärgad efter decennier av felaktig röd kulör. Vindragarlagets originalflaggskylt hänger inomhus, den utomhus är en kopia.